

Učiteljski tovariš

Stanovsko političsko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveita«

Uredništvo in sprava: Ljubljana, Pranišmanova ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nepriljubljenih pisem ne sprejemamo. Iskalci vseh četrtih. Naročnina letna 60 Din. za tiskarstvo 30 Din. Člani sekije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davok poobla. Polt. šol. rok. 71.153. Telefon 3173

S pesmijo za bratstvo

Učiteljski pevski zbor v Bolgariji — Pot do Beograda — Bratski „hura“ v Dragomanu — Impozanten uspeh v Sofiji — Prisrčen sprejem in uspeh v Plovdivu

Vendar smo dočakali oni važni zgodovinski dogodek, ko se je ponudila slovenskemu učitelstvu prilika, da med brati Bolgari dokaže, da njegova srca v resnici bijo v takto iskrenega jugoslovanskega zblizanja. Nič več ne moremo zanikati, da potajajo sanje in prizadevanja velikih jugoslovanskih mož dejstvo in resnica. Nikogar več ni, ki bi podvomil nad bratskim čustvovanjem Slovencev, Hrvatov in Srbov na eni in Bolgarov na drugi strani. Vse narode južnih Slovanov je zajela iskrena želja trčiti ob skupni mizi čaše tako, da bodo harmonično in čisto izzvenele v en sam, močan in nepozaben klic: Od Balkana do Triglava!

Vse te iskrene, v trpkem spoznanju prekaljene, pa z veselo zavestjo prežete misli, da se pred iskreno ljubeznijo mora umakniti zakrknjeno sovraštvo, so napotile učiteljski pevski zbor JUU — sekcije Ljubljana, da se je odločil, s svojo pesmijo, kod najvidnejšim in najresničnejšim izrazom velikega poslanstva, med bratsko bolgarsko ljudstvo na prijateljski obisk. Niso lahke priprave za koncertno turnejo, mnogo je treba vsega od požrtvovalnosti do samozatajevanja članov in vodstva, treba je mnogo dragocenega časa in spontanega navdušenja; in še in še, brez konca. Pa je po vsem tem vendarle res, da je 14. maja odpeljal večerni vlak proti Beogradu tudi naše pevce.

Pot do Beograda je bila eno samo dolgo pričakovanje. Z jutrom smo zagledali tudi našo prestolico. Na kolodvoru nas je sprejel tov. predsednik Ivan Dimnik, tov. Flere in še mnogo znancev. Kratko snidenje in še krajše slovo. Pospešeni osebni vlak jo je po pičlih urah odpeljal proti Nišu. Z velikim zanimanjem občudujemo valovito šumadijo. Zdaj pa zdaj se stegne pred našimi očmi ravnina in že jo zmotijo holmi in griči. Vsi smo vedeli

njihovi zemlji počutimo kakor brat ob bratu. Pozdravlja nas ljubezniva tovarišica predsednica »Zbora učiteljic« iz Sofije g. Vasiljeva, v imenu »Sojuza narodnih horova« g. Aleksijev in komandant Dragomana g. major Cankov. Pozdravlja nas cvetje, s katerim so nas obsule tovarišice iz Sofije, pazdravlja nas šopek belih narcis z bolgarsko trobojnico.

Pravkar je vrnil pozdrav vodja zbora g. E. Adamič. Še mogočni akordi bolgarske himne in slovo. Vlak drvi proti Sofiji. Kadimo najfinejše cigarete in zvečimo bombone. Oboje smo bili deležni od prijaznih spremiljevalcev in spremljevalk.

Sofija.

V dalji se lesketa in trepeče nebroj luči. Sofija! Nestopno čakamo, da zavozimo v mesto. Na kolodvoru se tare ljudi. »Hura! Hura! Hura!« Iz množice se razlega naša himna. Zbor učiteljic iz Sofije poje. V imenu ministrstva prosvete nas pozdravlja g. Slavčev, v imenu »Prosvetnega sojuza« g. Vasiljev, v imenu mesta g. Lekarski in g. Teofilov za »Savez narodnih horova«. Zdaj zadoni »Rodna pesem« združenih zborov. Pozdrav in zahvalo vračajo naši pevci z bolgarsko himno in geslom:

Od Balkana do Triglava
naša pesem naj doni;
v srcih naših mir in sprava!
Naj Slovan na vek živi!

Cudovito navdušenje; Kdo bi ga mogel popisati!

Vso pot do stanovanja so nam ljudje vzklikali in pozdravljali. Avtobusi, v katerih so nas peljali na prenočišča, so si jedva utirali pot.

Sofija je moderno mesto. V centru mesta ni sledu o orijentu, vse sliči zapadnim

Koncert se je vršil ob pol 7. uri v dvorani Vojeniga doma. Posetili so ga g. poslanik Cincar Marković, zastopnik prosv. ministra in mnogo drugih predstavnikov oblasti in korporacij. Dvorana je bila silno polna, po nekaterih pesmih navdušenja ni bilo konca. Kritika je zelo ugodna in sofijski listi, tako »Utro«, »Zarja«, »Zora«, prinašajo naše slike. Po koncertu je bil v hotelu Koop banket, prirejen od »Prosvetnega sojuza«. Na njem je bil zastopnik carja, naš poslanik, zastopnik prosv. ministra, funkcionarji »Prosvetnega Sojuza«, zastopniki »Sojuza narodnih pevskih horova« in razni pomembni kulturni delavci.

Pri prvem odmoru nam je poklonil »Prosvetni Sojuz« krasen album s posvetilom, ženski zbor učiteljic iz Sofije zastavo, pevski zbor »Gusla« gusle, okrašene z narodnimi motivi, pevsko društvo »Kavala« pa kaval (piščal).

V temperamentnih govorih so izražali svoje veselje nad našim bivanjem pri njih, želeli, da se čim bolj spoznamo ter kulturno, politično in gospodarsko zblizamo. Ko gremo v provinco, naj spoznamo njih narod in videli bomo, da to ni več oni stari Balkan, vzrasel je nov Balkan, po zaslugi učiteljev in tudi zblizanje med Jugoslavijo in Bulgarijo je v rokah nas, narodnih učiteljev.

Govorili so: prof. Sp. Kasandjiev, prof. Konsuloff, prof. Assen Zlataroff, slepi komponist Retko Staynoff, pisatelj Mihail Theofiloff.

Vsem govornikom se je zahvalil najprej g. prof. Emil Adamič, nato pa še predsednik tov. Supančič.

Dne 17. se je vršila ob 11. uri dopoldne matineja za šolsko mladino. Dvorana Kazine je bila polna, okrog 2000 studentk, studentov, ter osnovnošolske mladine, ki so s silnim ploskanjem sprejeli vsako pesem.

Popoldne smo šli na izlet v Bojano in Knjaževu. Peljali smo se s tramvajem, za katerega smo dobili za vse dni bivanja v Sofiji,

prosto karto. V Bojani so nas čakali šolski otroci. Sprejeli so nas s pesmijo »Hej Slovan« in prav svojevrstnim klicanjem »Hura!« Ogledali smo si starinske cerkev iz 11. in 12. stoletja. Fresko slike so od najznamenitejših in najstarejših. Zunaj cerkve v parku je grob carice Eleonore, umrle 1417. leta.

Od Bojane, ki leži v vzhodju Vitoše (2286 m), je do Knjaževa pol ure hoda. Knjaževu je izletniška točka za Sofijo, zvezana s tramvajem.

Okolica Sofije odkriva orientalski značaj, hiše preprostih ljudi so zidane iz blata in napravljajo vtis revščine.

V Plovdiv.

Ki je od Sofije oddaljen 156 km, smo prispeli v soboto okrog poldneva. Vso pot nas je spremljalo lepo vreme, krasna pokrajina in bolgarska pomlad. Vse to ustvarja med člani krasno razpoloženje, da se zlahka pozabi na vse bridkosti in težave. V Plovdivu smo bili krasno sprejeti. Vojaška godba, učiteljski s profesorskim zborom, I. dekliška gimnazija itd. Med njimi tudi člani pevskih zborov in številno občinstvo. Na pozdrav podžupana g. Kurdeva in preds. »Prosvetnega Sojuza« prof. g. Ursteva se je s toplimi besedami zahvalil prof. g. Emil Adamič. Člane zbora so po sprejemu razdelili po petih udobnih hotelih.

Plovdiv je snažno mesto in se rado imenuje druga prestolnica Bolgarije. Koncert se je vršil v ogromni dvorani Vojenega kluba. Plovdivci so se odzvali v častnem številu. Zbor so pozdravili zastopniki učiteljstva in mu poklonili krasen šopek bolgarskih rož. »Prosv. Sojuz« je poklonil krasno, v olju izdelano sliko Plovdiva.

Pri banketu, ki ga je priredil »Prosv. Sojuz«, so govorili že znani gg. govorniki. Vsi so naglašali veliko nujnost tesnega zblizanja, pozdravljali naše vrle pevce in njihovo poborniško smelost za te ideje.

Jutri krenemo proti Stari Zagori.

Šolski svetovalec — šolski nadzornik?

...saj bo njegova naloga, da kot šolski nadzornik ne bo samo povedal, kako je postopati, nego to tudi pokazal. (Gustav Šilih v »Učit. tovarišu« št. 40.)

V članku »Vprašanje nadzorniškega izpita«, ki ga je objavil prof. Gustav Šilih v 40. številki »Učit. tovariša« razbiram poleg gornjih vrstic še sledeče važne ugotovitve.

1. Kdo bi se ne javil k tako lahkem izpitu, ki obeta v čl. 17. »Ispit za sreskog školskog nadzornika ima vrednost više stručne spretnosti, školski nadzorniki uživajo sva prava koja daje ta sprema?« Prav radi tega bo moral učiteljstvo samo, odnosno njegovo predstavništvo zastaviti vse svoje sile, da se v tem delu izpiti pravilnik temeljito spremeni, tako da bodo prišli na nadzorniška mesta zares izbrani in poklicani.

2. Sodim, da ne zadošča sama inspekcija, marveč da bi bilo potrebno iz razlogov, o katerih nam bo še govoriti (podčrtal jaz!), da kandidat pred komisijo tudi poučuje, a tu ne sme zadoščati ocena dobro, nego šele prav dobro.

3. To meni znani francosko-švicarski pedagog Dottrens, da naziv »šolski nadzornik« vobče ne ustreza težnjam moderne pedagogike ter da se mora nadomestiti s primernejšim nazivom »šolski svetovalec«.

4. Potrebno nam je avtoritativno šolsko nadzorstvo v smislu izvajanja odličnega srbskega pedagoga Hadži-Taškovića, ki zahteva da imej »...nadzornik višu spremu od one, koju imaju učitelji koje nadzirava...« —

Ne da bi se hotel dotikati idejne plati v uvodu omenjenega članka prof. Šilih, hočem navedene drobce, vzete iz tega članka, povezati v miselno enoto, ki je že dolgo predmet odločnih zahtev učiteljstva, namreč, naj bi se dosednji naziv »šolskega nadzornika« spremenil v »šolskega svetovalca«, pa k temu odgovarjajoče preusmerilo tudi vse njegovo dosedanje delo ob priliki nadzorovanja učiteljevega dela v razredni zajednici.

Praksa je pokazala, da je bil dosednji red v tem pogledu čestokrat docela pogrešen, čemur pa je vzrok nesmiselna porazdelitev dela, ki ga opravljajo v danih slučajih šolski nadzorniki, ki so danes večinoma le pregledovalci dela, ki morajo mehanično opravljati dela in nimajo z internim šolskim delom (namreč z onim v razredni zajednici!) nič skupnega. Tako po drugi plati ni prav za prav nič čudnega, da pri najboljši volji ne morejo posvetiti svojega zanimanja pedagoškemu poslanstvu, za katerega so odbrani in služiti idejam šole tako, kakor bi bilo želeli.

Kot vodje prosvetnih pisarn porabijo večino svojih delovnih ur in energije za administrativna dela, vzdržujejo kontakt z upravami narodnih šol v srezu, postavljajo vsakodnevne statistike, odpravljajo nagomilane okrožnice ter sploh vodijo evidenco nad vsem delom, ki se opravlja v prosvetnih pisarni. Ta služba, posvečena sv. Birokraciji, bi se kaj

lahko poverila tako zvanim »prosvetnim referentom«, t. j. vodjem prosvetnih pisarn, ki naj bi se izbirali iz vrst onega učiteljstva, ki kaže za to delo potrebno sposobnost in težnjo, dočim naj bi »šolski svetovalci« vzdrževali z njimi le kontakt, potreben za presojo v administrativnih poslih, a aktivno bi naj posegali v to »pisarniško« delo le v smeri, ki bi bila potrebna kot vez med internim šolskim delom učiteljstva na neki šoli in šolskim svetovalcem.

S to preureditvijo in porazdelitvijo dela bi se tudi upravni aparat prosvetne pisarne prav nič ne kompliciral, kajti že danes so učitelji administrativni pomočniki šolskim nadzornikom v pisarni sreskega načelstva. Potrebna in nujna bi bila samo odbira najspodobnejših, ki bi se jim poverila odgovornost za točno vršenje administrativnih poslov, po drugi strani pa bi se jim radi reda in potrebne službenega ugleda poplačala ta skrb z nazivom »sreski šolski referent«.

Navedena razbremenitev sreskih šolskih nadzornikov bi gotovo že v kratkem času pokazala samo ugodne posledice, kajti v danem slučaju bi se šolski nadzorniki lahko intenzivneje posvetili internemu delu razrednih zajednic v območju svojih srezov ter bi, po sili razmer, kaj kmalu morali postati ne samo »nadzorniki« ampak tudi »svetovalni« šolski organi.

In da preidemo k jedru naštetih zahtev učiteljstva. Ali bi bile potem sploh še mogoče takšne usodne napake, ki so jih v bližnji preteklosti storili proti učiteljstvu na hitro roko odbrani in tako zvani »šolski pregledniki«? Dvomim. Na spodaj naštetih konkretnih primerih Vam hočem pokazati žalostno sliko dela »šolskih preglednikov«, ki so ocenjevali enega ter istega učitelja, pa se boste, dragi tovariši, lahko sami prepričali, v kakšna diametralna nasprotja jih lahko dovedejo nepoznanje razmer na šoli, v srezu oz. nepoznanje sposobnosti razrednega učitelja ter vsega tistega dela, ki ga ta vrši in ga označujejo za prosvetnega delavca in duhovnega voditelja svojega naroda.

Primer: Učitelj službuje na enem in istem mestu, toda vsako leto ga ocenjuje drug »šolski preglednik«. Primeri ocen se vrste po zaporednosti v letih.

I. Prvi primer službene ocene:

1. Zmožnosti: Poklicno, teoretično in praktično odlično zmožen, se udeležuje kot mladinski in pedagoški pisatelj.

2. Metoda: Ima prav dobro metodo, poučuje za življenje in je dosegel prav dober učni uspeh.

3. Marljivost, vestnost in točnost: V šoli zelo marljiv, točen in vreden. Uporablja ves prosti čas za nadaljnji študij in v korist bližnjemu.

4. Uporabnost: Odlično uporaben v šoli in za izvenšolsko delo.

Učiteljski pevski zbor pred cerkvijo Aleksandra Nevskega v Sofiji.

za to zemljo, videl pa jo je malokdo. Naši pogledi slede češpljevim nasadom, obdelani, z žitom in koruzo posejani zemlji. Tam raste trta, v pomladanskem soncu brsti in mnogo obeta. Ob pobočja naslonjena naselja beže mimo nas. Mudi se nam.

Nizke koč iz šibja, blata in opeke nas pozdravljajo: Srečno pot! Velike hiše nam dostojanstveno pomežikujejo z belim zidovjem. Veliko uspeha! Po cestah opazujemo ljudi. Pisana družba. Toda že se lice pokrajine spremeni. V Nišu smo. Zdaj že v soški Nišave. Levo in desno gole kamenite skale. Ovce mulijo v tla. S skale se ozira radovedno mladi čobanček.

Caribrod!

Potni listi in prtljaga. Ljudje nas pozdravljajo. Pesem doni. Revizija je končana. Vlak oddrva. V noč se je zablskal bel kamen. Meja! Zdaj smo na bolgarskih tleh. Čas nas je prehitel za celo uro.

Dragoman!

Vlak zavoji na peron. Strmimo. Iz tisočerih grl se razlega gromki »hura!« Množica se je zbrala k sprejemu in nas pozdravlja. Iz množice se nam smeja tov. Supančič, naš potni maršal. Pripeljal se je naproti iz Sofije. Z njim so se pripeljali tudi zastopniki najrazličnejših organizacij. V imenu »Prosvetnega sojuza« v Sofiji g. podpredsednik Georgijev, g. sekretar Epitropov in g. dr. Tumparov.

Prisrčne besede, polne odkrite ljubezni in veselja, nas pozdravljajo in nam žele čim več uspeha in veselja. Žele nam, naj se na

